■ روزنامه فرهنگی - اجتماعی صبح ایران
■ صاحب‌امتیاز: سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران
■ مدیر مسئول: یوسف قوچانی غروی

جام جم

پنجشنبه ۱۸ دی ۱۴۰۴ | ۱۸ رجب ۱۴۴۷
۲۰ صفحه روزنامه
سال بیست‌وششم | شماره ۷۲۳۵
Thursday | 8 January | 2026

■ تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹ ■ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰-۰۲۱
■ دورنگار تحریریه: ۲۳۰۰۴۴۳۳ ■ سازمان توزیع: ۶۱۹۳۳۰۰۰ ■ کدپستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
■ امور مشترکین: ۶۱۹۳۳۱۱۴ ■ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰ ■ شماره پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰

تلفن گویا: ۲۳۰۰۴۴۴۴
چاپ: چاپخانه روزنامه جام جم
شاپا: ISSN1735-3637

■ پایگاه اطلاع‌رسانی روزنامه: www.jamejamdaily.ir
■ پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

گره در کار فرش

چرا بازار صادرات فرش دستباف ایران سقوط کرد؟

فرش دستباف ایرانی، یکی از نمادهای اصلی فرهنگ و هنر ایران، قرن‌ها به عنوان یکی از مهم‌ترین کالاهای صادراتی غیرنفتی کشور شناخته می‌شد. این صنعت که ریشه در تاریخ چند هزار ساله ایران دارد، روزگاری جایگاه نخست جهانی را در تولید و صادرات داشت و سهم قابل‌توجهی از صادرات غیرنفتی کشور را تشکیل می‌داد. در دهه ۱۳۷۰ و اوایل ۱۳۸۰، ارزش صادرات سالانه فرش دستباف ایران به بیش از دو میلیارد دلار می‌رسید و ایران با سهم بیش از ۳۰ درصد از بازار جهانی، برترین صادرکننده بود. این کالا نه‌تنها منبع درآمد ارزی بود بلکه نماد هویت فرهنگی ایران در جهان به‌شمار می‌آمد و مستقیما برای میلیون‌ها نفر اشتغال ایجاد می‌کرد اما در دهه‌های اخیر، وضعیت صادرات فرش دستباف ایران دچار تحولات منفی چشمگیری شده است. براساس آمار رسمی گمرک ایران، در سال ۱۴۰۳ ارزش صادرات فرش دستباف و گبه به حدود ۴۱/۷ میلیون دلار رسید که نسبت به سال قبل تنها ۳ درصد رشد داشت. این رقم در هفت ماه نخست سال ۱۴۰۴ به ۲۳/۵ میلیون دلار محدود شد و پیش‌بینی‌ها حاکی از آن است که کل صادرات سال ۱۴۰۴ از مرز ۴۰ تا ۵۰ میلیون دلار فراتر نرود. این اعداد در مقایسه با اوج تاریخی، نشان‌دهنده کاهش بیش از ۹۵ درصدی است و ایران جایگاه نخست خود را به کشورهایی مانند هند (با سهم حدود ۳۱ درصد)، مصر و چین واگذار کرده است.

عوامل اصلی این افول متعدد و ترکیبی هستند. مهم‌ترین عامل خارجی، تحریم‌های بین‌المللی است. آمریکا که پیش از تحریم‌ها بیش از ۲۵ تا ۷۰ درصد بازار فرش ایرانی را جذب می‌کرد، از سال ۲۰۱۸ واردات مستقیم را ممنوع کرد و این بازار بزرگ را از ایران گرفت. رقبایی مانند هند و پاکستان با استفاده از طرح‌های مشابه ایرانی اما با قیمت پایین‌تر، جای خالی ایران را پر کردند. همچنین، مشکلات بانکی، انتقال ارز و افزایش هزینه‌های حمل‌ونقل ناشی از تحریم‌ها، صادرکنندگان را با چالش‌های جدی روبه‌رو کرده است. عوامل داخلی نیز نقش پررنگی دارند. پیمان‌سپاری ارزی و مقررات سختگیرانه بازگشت ارز صادراتی، انگیزه صادرکنندگان رسمی را کاهش داد و به خروج بسیاری از فعالان از بازار منجر شد. افزایش هزینه‌های تولید به دلیل تورم، نوسانات ارزی و کمبود مواد اولیه، قیمت تمام‌شده را بالا برد و رقابت‌پذیری را کم کرد. علاوه‌بر این، ضعف در بازاریابی جهانی، عدم تبلیغات کافی و عدم تطبیق طرح‌ها با سلیقه مدرن بازارهای هدف، باعث شد تقاضا کاهش یابد. رکود جهانی مصرف فرش دستباف و رقابت با کفپوش‌های ماشینی و ارزان نیز بر این وضعیت افزوده است.

صادرات فرش دستباف ایران طی سال‌های ۲۰۱۱ تا ۲۰۲۲ (میلیون دلار)

صادرات فرش دستباف کشورهای منتخب طی سال‌های ۲۰۱۱ تا ۲۰۲۲ (میلیون دلار)

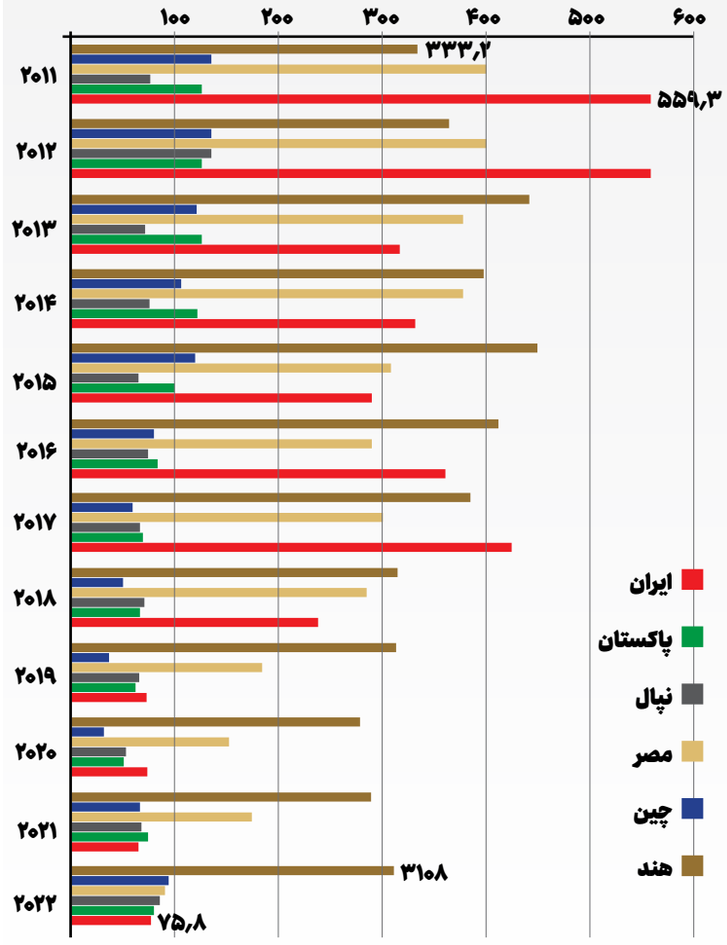

اوقات شرعی

اذان ظهر: ۱۲:۱۱	نیمه شب شرعی: ۲۳:۲۶
غروب آفتاب: ۱۷:۰۷	اذان صبح فردا: ۰۵:۴۵
اذان مغرب: ۱۷:۲۸	طلوع خورشید فردا: ۰۷:۱۵

امروز در تاریخ

■ پایان عملیات نصر/ ۱۳۵۹
■ قتل امیرکبیر به دستور ناصرالدین‌شاه/ ۱۲۳۰

حکمت

امام علی(ع): کسی که به تو هشدار می‌دهد همانند کسی است که به تو مژده می‌دهد./ غررالحکم

واحه

من در پناه لطف تو خواهم گریختن
فردا که هر کسی رود اندر حمایتی/ سعدی

شمیم رحمت

■ پیامبر اکرم(ص): بهترین دوستان کسی است که هرگاه خدا را یاد نمودی تو را یاری کند و چون خدا را فراموش نمودی به یادت آورد./ نهج‌الفصاحه

مشق عشق

■ وصیت‌نامه شهید غلامرضا مریم‌زاده

دنیا مانند ماری است زهری که پوست نرم و رنگارنگی دارد ولی در زیر این پوست زهر کشنده‌ای است پس نباید به این دنیا دلبستگی پیدا کرد.

نکته روز

ماهی ۴۸۰ میلیاردتومانی!

یک حراج عجیب در ژاپن جنجالی شده است

در اولین روز از سال ۲۰۲۶، بازار مشهور تویاسو در توکیو شاهد یک رویداد کم‌نظیر و تاریخی بود: یک ماهی تن آبی به وزن حدود ۲۴۳ کیلوگرم در مزایده سال نو با قیمتی خیره‌کننده فروخته شد.

این ماهی که رکورد جدیدی در تاریخ مزایده‌های ژاپن به ثبت رساند، به مبلغ ۵۱۰ میلیون ین ژاپن (معادل تقریبی ۳/۲ میلیون دلار آمریکا) خریداری شد و بار دیگر توجه رسانه‌ها و دوستداران سوشی را به خود جلب کرد. خریدار این ماهی، شرکت کیمورا، مالک سلسله رستوران‌های مشهور سوشی «سامنای» است. رئیس این شرکت، کیوشی کیمورا، که به دلیل خرید ماهی‌های تن گران‌قیمت در سال نو شهرت دارد، با خرید این ماهی بار دیگر لقب «پادشاه تن» را به خود اختصاص داد. طبق سنت سالانه، مزایده‌های سال نو در تویاسو همواره شاهد رقابت شدید و قیمت‌های بالاست اما قیمت این ماهی تن، رکورد تمامی سال‌های گذشته را شکست. ماهی تازه صید شده از سواحل اُوما در شمال ژاپن آمده، منطقه‌ای که به کیفیت بالای تن‌هایش معروف است. کارشناسان معتقدند که وزن بالا و کیفیت ممتاز این ماهی از جمله دلایل اصلی قیمت استثنایی آن بوده است. پس از خرید، این ماهی به رستوران‌های سامنای منتقل خواهد شد و لایه‌های مختلف آن برای عرضه به مشتریان برش داده می‌شود؛ اتفاقی که نشان می‌دهد حتی رکورد شکنی با ارزش میلیون دلاری، در نهایت برای سفره ژاپنی‌ها کاربردی خواهد بود.

این رقم تازه، رکورد پیشین سال ۲۰۱۹ را که آن هم توسط کیوشی کیمورا ثبت شده بود، پشت سر گذاشت. هرچند قیمت‌های نجومی در مزایده‌های سال نو برای بسیاری تعجب‌آور به نظر می‌رسد اما این سنت در ژاپن به نمادی از شانس، کیفیت و آغاز سال نو تبدیل شده است. به گفته تحلیلگران، چنین خریدهایی نه‌تنها نشان‌دهنده ارزش اقتصادی و نمادین ماهی تن است، بلکه بازار جهانی غذاهای دریایی و علاقه شدید ژاپنی‌ها به کیفیت ممتاز را نیز بازتاب می‌دهد.

مزایده‌های سال نو در تویاسو همواره با شور و هیجان رسانه‌ای همراه است و رکورد امسال، توجه بین‌المللی را نیز به خود جلب کرده است. خرید این ماهی نه‌تنها یک معامله اقتصادی، بلکه نمایشی از فرهنگ ژاپنی و اهمیت این ماهی در سنت غذایی این کشور به شمار می‌رود.

دومین هم‌افزایی رسانه ملی و فدراسیون فوتبال برای پوشش کیفی‌تر مسابقات فوتسال جام رمضان

پوشش فوتسال جام رمضان باکیفیت‌تر می‌شود

جلسه هماهنگی برگزاری جام رمضان فوتسال کشور با حضور مدیران ارشد معاونت امور استان‌های رسانه ملی و مسئولان فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران در معاونت امور استان‌ها برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی معاونت امور استان‌ها، این نشست با هدف بررسی تجربه سال گذشته و برنامه‌ریزی برای برگزاری هرچه منسجم‌تر دومین دوره این رویداد مردمی برگزار شد.

در این جلسه، علیرضا کیخا، معاون امور استان‌های رسانه ملی به همراه مدیران ارشد این معاونت و مهدی تاج، رئیس فدراسیون فوتبال با حضور مدیران ارشد فدراسیون و کمیته فوتسال و همچنین مصطفی فارویی، مدیرکل طراحی و راهبردی سازمان صداوسیما، ابعاد مختلف اجرایی، رسانه‌ای و محتوایی جام رمضان فوتسال را مورد بررسی قرار دادند.

مهدی تاج، رئیس فدراسیون فوتبال با اشاره به بازخوردهای مثبت برگزاری جام رمضان در سال گذشته، این رویداد را اقدامی موفق و مردم‌پایه توصیف کرد و گفت: فوتبال قوی‌ترین تشکیلات مردم‌نهاد کشور است و جام رمضان که سال گذشته با همکاری رسانه ملی و فدراسیون فوتبال پوشش داده شد، تجربه‌ای ارزشمند بود.

وی با تأکید بر لزوم تداوم این حرکت افزود: امسال نیز بر این اراده هستیم که این رویداد با قوت بیشتری برگزار شود و همه باید در جهت گسترش و استمرار آن تلاش کنیم. ایجاد نشاط اجتماعی برای مردم از اهداف اصلی جام رمضان است و فدراسیون فوتبال آمادگی دارد همه ظرفیت‌های خود را در اختیار رسانه ملی قرار دهد.

رئیس فدراسیون فوتبال همچنین با اشاره به رویداد ملی ایران جان و تجربه‌های موفق این رویداد در حوزه تولید و پخش فراگیر، تأکید کرد: جام رمضان فوتسال باید از نظر کیفیت تولید و انسجام رسانه‌ای در تراز رویدادهای ملی موفق همچون رویداد ایران جان برگزار شود و بتواند تصویری عادلانه و واقعی در سطح کشور ارائه دهد.

معاون امور استان‌های سازمان صداوسیما نیز با اشاره به تجربه مثبت سال گذشته گفت: تجربه جام رمضان فوتسال، تجربه‌ای شیرین، جذاب و قابل توسعه بود. برای پیشبرد بهتر این رویداد، لازم است کمیته و ستاد مشترکی میان رسانه ملی و فدراسیون فوتبال تشکیل شود تا هماهنگی‌ها به‌صورت منسجم‌تر دنبال شود.

کیخا همچنین از لزوم تولید محصولات ترویجی رسانه‌ای با حضور چهره‌های شاخص فوتبال و فوتسال و ملی‌پوشان کشور به‌عنوان یکی از برنامه‌های اطلاع‌رسانی این رویداد مهم و مسابقات فوتسال جام ملت‌های آسیا نام برد.

در ادامه بهنام حیدری، مدیرکل طرح و برنامه‌ریزی با تأکید بر مردمی بودن جام رمضان فوتسال، اظهار کرد: تجربه سال گذشته نشان داد این رویداد از متن جامعه شکل می‌گیرد. به‌عنوان نمونه، در استان هرمزگان بیش از ۲۰۰ روستا، متقاضی پوشش رسانه‌ای مسابقات جام رمضان بودند. مراکز صداوسیمای استان‌ها با پوشش چندقابه مسابقات، اتفاق رسانه‌ای قابل‌توجهی رقم زدند که در کنار نمادسازی مناسب، نمایش نشاط اجتماعی و زیست مومنانه بازخوردهای مثبتی به همراه داشت.

وی افزود: برای دوره جدید، باید با جمع‌بندی دقیق تجربه سال گذشته، کیفیت اجرا و پوشش رسانه‌ای این رویداد ارتقا یابد.

همچنین احسان اصولی عضو هیأت رئیسه فدراسیون فوتبال، جام رمضان فوتسال را یک رویداد بزرگ مردم‌پایه دانست و گفت: این رویداد با همکاری مؤثر هیأت‌های فوتبال و مراکز صداوسیما در سراسر کشور شکل گرفت و به تبع آن، شاهد پوشش رسانه‌ای کم‌سابقه‌ای بودیم.

وی همچنین به ظرفیت گسترده فوتسال در سراسر کشور اشاره کرد و گفت: فوتسال ایران در شهرها و روستاهای مختلف جریان دارد و جام رمضان بستری مناسب برای بروز این ظرفیت‌هاست.

امیرخان محمدی، مدیرکل سیمای استان‌ها با تمرکز بر الزامات اجرایی برگزاری این رویداد، بر ضرورت ارتقای زیرساخت‌های فنی سالن‌های برگزاری مسابقات تأکید کرد و موضوعاتی از جمله تأمین تجهیزات استاندارد گزارشگری، جانمایی مناسب استقرار تیم‌های رسانه‌ای و هماهنگی فنی میان هیأت‌های فوتبال و صداوسیمای مراکز استان‌ها را از پیش‌نیازهای اجرای مطلوب جام رمضان فوتسال برشمرد.

وی همچنین با ارائه چند پیشنهاد اجرایی، بر لزوم برنامه‌ریزی منسجم‌تر برای دومین دوره مسابقات به‌منظور ارتقای کیفیت پوشش رسانه‌ای تأکید کرد.

مصطفی فارویی، مدیرکل طراحی و راهبردی سازمان صداوسیما با اشاره به تجربه برگزاری جام رمضان در سال گذشته، تأکید کرد: سازمان صداوسیما در تلاش است با ارتقای فرآیندها و کیفیت تولید و پوشش رسانه‌ای، اجرای این رویداد را در دومین دوره به سطح بالاتری برساند.

وی با بیان این‌که این ارتقا باید به‌صورت همزمان در حوزه رسانه، فدراسیون فوتبال و هیأت‌های فوتبال استان‌ها دنبال شود، از مسئولان فدراسیون فوتبال خواست تا با همراهی کامل در مسیر افزایش کیفیت اجرا و استفاده از ظرفیت چهره‌های شاخص و ملی فوتبال در فراخوان و دعوت به شرکت در مسابقات، به هرچه اثرگذارتر شدن جام رمضان فوتسال کمک کنند.

در پایان این نشست، بر استمرار همکاری نزدیک میان رسانه ملی، فدراسیون فوتبال و هیأت‌های فوتبال استان‌ها تأکید شد تا دومین دوره جام رمضان فوتسال با کیفیت بالاتر، انسجام رسانه‌ای بیشتر و اثرگذاری اجتماعی گسترده‌تر در سراسر کشور و بهره‌مندی از ظرفیت‌های بین‌المللی جام رمضان در کشورهای اسلامی شاهد یک اقدام موثری دیگری در سال دوم باشیم.

جایزه جلال برندگان خود را شناخت

کتاب‌های «قاسم» نوشته مرتضی سرهنگی و «لمس» به قلم محمدرضا کاتب از جمله آثار برگزیده بودند

آیین اختتامیه این رویداد فرهنگی عصر دیروز هفدهم دی ماه ۱۴۰۴ با حضور سیدعباس صالحی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، محسن جوادی معاون فرهنگی وزارت ارشاد و مجید قیصری دبیر علمی جایزه در تالار قلم کتابخانه ملی ایران برگزار شد.

ایران سرزمین قصه و سوژه

سیدعباس صالحی در ابتدای مراسم با اشاره به شرایط منطقه‌ای پس از «جنگ ۱۲ روزه» گفت تلاش دارد در هر رویداد جهانی از ظرفیت‌های فرهنگی ایران سخن بگوید. او ایران را «سرزمین قصه و سوژه» توصیف کرد و به آثار جلال آل‌احمد مانند «مدیر مدرسه»، «زن‌زیادی» و «نون و القلم» اشاره کرد که این ویژگی را نشان می‌دهند. وزیر ارشاد با استناد به ابن ندیم در «الفهرست» یادآور شد پارسیان دانسته‌ها را جمع‌آوری و به کتاب تبدیل می‌کردند و سلطان‌ها آنها را به زبان عربی ترجمه می‌کردند. صالحی سنت قصه‌گویی ایران را از جندی‌شاپور تا دوران اسلامی ردیابی کرد و از رودکی که «کلیله و دمنه» را به نظم درآورد تا عطار و مولوی با بیش از ۴۰۰ قصه در مثنوی نام برد. او تاکید کرد قصه‌گویی در تاریخ ایران ساری و جاری است و تنوع اقلیمی، قومی و زبانی ایران را به میدان عظیمی برای مستندنگاری تبدیل کرده است.

ارزیابی جوادی از اثرگذاری جایزه

محسن جوادی، معاون فرهنگی وزارت ارشاد با تاکید بر جایگاه شناخته‌شده جایزه جلال طی هجده دوره، آمار تجدید چاپ آثار برگزیدگان را حدود هشت بار اعلام کرد. او از افزایش ۲۰ درصدی آثار ارسالی در این دوره خبر داد و آن را نشانه موفقیت دانست. جوادی جایزه را فراتر از یک رویداد صرف توصیف کرد و به برنامه‌های جنبی آن در پرورش نسل جوان نویسندگان اشاره کرد. او ابراز امیدواری کرد آثار جوانان مانند کلاسیک‌های ادبیات ایران در عرصه جهانی بازتاب یابد.

ادبیات بدون مخاطب بی‌جان است

مجید قیصری، دبیر علمی جایزه بیانیه شورای علمی را قرائت کرد. او با جمله «ادبیات بدون مخاطب کالبدی بی‌جان است» شروع کرد و ادبیاتی را که دردها و خوشی‌های مردم را بازنتابد، بی‌فایده خواند. قیصری گزارشی از داوری آثار در چهار بخش اصلی ارائه داد و بخش مستندنگاری را آینه‌ای از نسبت جایزه با واقعیت دانست.

برگزیدگان بخش‌های اصلی

هیأت داوران اسامی زیر را برگزیده اعلام کرد:

داستان بلند و رمان

برگزیده: «لمس» نوشته محمدرضا کاتب (نشر نیماژ)

داستان بلند و رمان (کتاب اولی‌ها)

شایسته تقدیر: «ژنرال» نوشته زهرا گودرزی (نشر چشمه)

مستندنگاری

برگزیده: «قاسم» نوشته مرتضی سرهنگی (انتشارات خط مقدم)

داستان کوتاه

برگزیده: «من ابن بطوطه هستم» نوشته خسرو عباسی خودلان (مؤسسه فرهنگی هنری هنرمندان مشرق زمین)

داستان کوتاه (کتاب اولی‌ها)

برگزیده: «گاهی به قبرها هم نگاه کن» نوشته عباس عظیمی (نشر چشمه)

ویراستاری

برگزیده: مهدی فروتن (ویراستار رمان «ژنرال» نوشته زهرا گودرزی، نشر چشمه)

ماه مجلس (بخش ویژه)

برگزیده: «قربان زرپران» اثر امیرحسین روح‌نیا

شایسته تقدیر: «زمین» نوشته سارا شجاعی و «حرمت» نوشته زینب محمدقلی‌زاد (مشترک)